Memorandum o porozumení pri spolupráci a spoločnom záujme o rozvoj občianskej vedy v Českej a Slovenskej republike

(september 2025)

Úvodné ustanovenia

Toto Memorandum o Porozumení (Memorandum) je uzatvorené medzi inštitúciami, jednotlivcami, neziskovými organizáciami a ďalšími subjektami, ktoré sa zaoberajú občianskou vedou v Českej republike a Slovenskej republike. Cieľom je vytvorenie platformy pre spoluprácu, zdieľanie zdrojov, výmeny skúseností a podporu rozvoja občianskej vedy v týchto krajinách. Toto memorandum inicioval Ústav geoniky Akadémie vied ČR za podpory projektu *European Citizen Science*.

Článok 1: Ciele

1. **Občianske veda (OV):** Zapojenie verejnosti do vedeckého výskumu na rôznych úrovniach, od definície výskumnej otázky cez zber dát, po analýzu a interpretáciu výsledkov, vrátane riešenia spoločenských výziev, ktoré môžu mať aplikačný potenciál a sú v súlade s 10 princípmi občianskej vedy podľa ECSA.
2. **Ciele Memoranda:**
   - Podpora spolupráce medzi akademickými inštitúciami, neziskovými organizáciami, jednotlivcami a ďalšími subjektami v Českej a Slovenskej republike.
   - Vytvorenie a rozvoj platformy pre občiansku vedu.
   - Zaistenie viditeľnosti občianskej vedy v oboch krajinách a jej integrácia do politík a verejného života.
   - Podpora otvorenej vedy, demokratizácie znalostí a zapojenia širokej verejnosti do výskumu.

Článok 2: Princípy spolupráce

1. **Dobrovoľnosť:** Vstup do Memoranda je celkom dobrovoľný, nevytvára právne záväzky a nezakladá žiadne právne vzťahy.
2. **Inklúzia:** Zapojenie všetkých relevantných aktérov bez akejkoľvek diskriminácie.
3. **Zdieľanie znalostí:** Aktívna výmena skúseností, zdieľanie príkladov dobrej praxe, poučenia, osvedčených postupov a výsledkov medzi členmi platformy.
4. **Transparentnosť:** Otvorená komunikácia o aktivitách a rozhodnutiach platformy.

Článok 3: Oblasti spolupráce

1. **Podpora projektov OV:** Poskytnutie podpory existujúcim projektom a iniciácia nových aktivít.
2. **Vzdelávanie a osveta:** Organizácia workshopov, školení a verejných akcií zameraných na občiansku vedu, vrátane zdieľania znalostí formálneho, neformálneho a informálneho charakteru.
3. **Dátová infraštruktúra:** Vytvorenie otvorených databáz pre zdieľanie dát získaných prostredníctvom OV. Podpora spoločného portálu českej a slovenskej občianskej vedy – CitizenScience.cz (prípadne CitizenScience.sk) a vytvorenie štandardov kvality projektov OV.
4. **Policy-making:** Poskytovanie odborných odporúčaní vládnym inštitúciám na základe výsledkov projektov OV.
5. **Medializácia aktivít OV:** Aktívna propagácia aktivít občianskej vedy prostredníctvom tradičných i digitálnych médií.

Článok 4: Štruktúra platformy

1. **Signatár:** Každý, kto pripojí svoj podpis (alebo podpis štatutárneho zástupcu) a reprezentuje akademickú inštitúciu, neziskovú organizáciu, ďalší subjekt alebo seba ako jednotlivca. Signatári sa schádzajú aspoň raz ročne.
2. **Koordinačný výbor:** Dobrovoľná skupina zástupcov z rôznych sektorov (akadémia, neziskové organizácie, jednotlivci), ktorá bude riadiť aktivity platformy. Tvorí ju 5 zástupcov volených signatármi, z ktorých 1 plní úlohu hlavného koordinátora a zastupuje platformu navonok. Koordinačný výbor má mandát 2 roky.
3. **Pracovné skupiny:** Tematicky zamerané týmy (napr. prírodné vedy, spoločenské vedy, vzdelávanie, etika, dáta), ktoré budú vytvorené na základe návrhov s jedným vedúcim a zástupcom.
4. **Komunikácia:** Využitie webovej platformy CitizenScience.cz (prípadne CitizenScience.sk) slúžiacej ako informačný rozcestník pre ďalšie komunikačné kanály, ktoré budú na túto platformu naviazané, vrátane interných komunikačných nástrojov. Táto webová platforma bude uvádzať odkazy na signatárov Memoranda.

Článok 5: Záväzky signatárov

1. Prispievať k rozvoju občianskej vedy prostredníctvom účasti na projektoch a zdieľania zdrojov.
2. Podieľať sa na práci v rámci pracovných skupín, do ktorých se záujemcovia prihlásia, podľa svojich možností.
3. Rešpektovať princípy otvorenosti, inklúzie a spolupráce.
4. Zúčastňovať sa stretnutí platformy za účelom koordinácie aktivít.

Článok 6: Financovanie

1. Platforma sa bude usilovať o financovanie prostredníctvom grantových programov (napr. Horizon Europe) a národných zdrojov (napr. GAČR, APVV) prostredníctvom signatárov, vrátane podpory crowdfundingových kampaní.
2. Signatári môžu dobrovoľne prispievať finančne alebo poskytovať nefinančnú podporu (napr. priestory pre podujatia).

Článok 7: Doba trvania a ukončenie

1. Toto Memorandum je uzatvorené na dobu neurčitú s možnosťou revízie každé dva roky.
2. Každý signatár môže svoju spoluprácu ukončiť písomným oznámením bez sankcií.

Článok 8: Záverečné ustanovenia

1. Signatári tohoto memoranda vyjadrujú svoju vôľu vzájomne spolupracovať v oblastiach vymedzených týmto memorandom formami tu uvedenými.
2. Memorandum je prejavom slobodnej vôle jeho signatárov.

V Brne dňa 13. 11. 2025